

KATONAI MINŐSÉGÜGY

VÉDELMI IPARUNK LEHETŐSÉGEI ÉS MINŐSÉGÜGYI FELADATAI A NATO TAGSÁGUNK KEZDETÉN

Szűcs Barna¹

Bevezetés

A Magyar Köztársaság 1999. március 12.-én teljes jogú tagja lett az Észak-atlanti szövetségnek. A NATO kibővítését katonai vonatkozásban több mint fél évtizedes munka előzte meg, amely elsősorban a Partnerség a Békéért program keretében a magyar szakemberek részvételét és aktív bekapcsolódását jelentette a NATO bizottságok munkájába. Már az előkészítési időszakban kialakultak azok az új védelempolitikai alapelvek, amelyek meghatározták a tagságból eredő jogokat és kötelezettségeket. Ennek értelmében az ország biztonságát és katonai védelmét szövetségi jogállásunkból adódóan nem kizárólag nemzeti keretek között kell szavatolnunk, ugyanis tagságunkkal megszereztük a szövetségi rendszer által nyújtott védelmi garanciákat is.

A szövetség tagjaként azonban kötelesek vagyunk a továbbiakban is országunk függetlenségének, területi épségének megvédése érdekében az önálló katonai képességeinket fejleszteni.

A NATO tagság új távlatokat nyitva hozzájárul a nemzeti értékek megőrzéséhez a nemzetközi gazdasági, pénzügyi, jogi, védelmi jellegű kapcsolatok kialakításához és kiszélesítéséhez.

A vitathatatlan politikai előnyök kristálytiszta megfogalmazása mellett ugyanakkor a reálszférában, ezen belül is a védelmi iparban kevésbé derűlátó vélemények hangzanak el a csatlakozás következményeinek elemzése során. Az a hatalmas gazdasági potenciál, katonai erő, eszköz és felszereltség, akvizíciós és logisztikai színvonal, amellyel a NATO ren-

¹Dr. Szűcs Barna mk. ezredes, HM Beszerzési Hivatal minőségbiztosítási igazgató

delkezik bizonyos mértékig érthetővé teszi aggodalmukat, amikor saját versenyképességüket állítják szembe a NATO szükségleteit kielégítő ismert ipari háttér kapacitásával és fejlettségével.

A kérdések rendkívül egyszerűen és világosan vetődnek fel részükről.

A korábbi, vagy hasonló gyártás, szolgáltatás folytatása mellett van-e esélyük a fennmaradásra?

Van-e igény és elegendő támogatás termékeik korszerűsítésére, új termékek kifejlesztésére?

Melyek azok a követelmények, amelyeket a szállítókkal szemben támasztanak katonai megrendelések előkészítésének folyamatában?

Milyen feltételeknek kell megfelelniük a NATO beszerzési gyakorlatában alkalmazott minősített szállítói cím megszerzéséért?

A cikk az utóbbi két, rendkívül fontos kérdés megválaszolásával törekszik ismereteket adni, példákat felsorakoztatni a hazai hadiipari szállítók felkészülésének lehetőségeiről és feladatairól.

1.) A katonai minőségbiztosítás és a védelmi ipar kapcsolatai

Az elmúlt években társadalmi méretűvé váltak a nemzeti és nemzetközi minőségügy korszerűsítésére, szabályozására, valamint a legkülönbözőbb szintű minőségbiztosítási rendszerek kiépítésére és működésére irányuló tevékenységek.

Hazánkban e törekvéseket elsősorban az Európai Unió jogharmonizációs elvárásai indikálták, azonban az állami szerepvállalás mellett az ipari - kereskedelmi és szolgáltató szférában ténykedő gazdasági társaságok érdekei is azt diktálták, hogy a piacon megfelelőségüket minél elfogadhatóbb módon tudják bizonyítani.

A minőségügy általában nagyon komoly meghatározó vagy befolyásoló tényező egy régió, egy ország, egy ágazat, vagy termékcsoport megítélésében.

Miután minden esetben a reálszférához kapcsolódik, erősítheti, vagy gyengítheti az adott terület piaci pozícióit. Érdemes megfigyelni hogyan alkalmazzák egyes országok, országcsoportok érdekeik védelmében a minőségügyi szigorításokat és más esetben enyhítéseket.

Nem történik ez másképp a védelmi tevékenység körében sem. Példaként hozom fel, hogy a NATO minőségbiztosítási szervezete miközben általános elvek betartását támasztja tagországaival szemben szigorú belső szabályozásokat, szervezeti és személyzeti felkészültséget követel meg.

A Szövetség új tagjai, így hazánk számára is különösen fontos a NATO minőségbiztosítási programjának, működési rendjének és tevékenységének ismerete. Ennek kapcsán szeretném felhívni a figyelmet a csatlakozásunkat követő közvetlen időszakban elvégzendő feladatokhoz nélkülözhetetlen együttműködésekre, amelyet a NATO minőségügyi szervezete irányít, szervez és gyakorlatban is megvalósít. Konkrét példával élve: ettől függ a NATO tagországoktól érkező haditechnikai eszközök katonai minőségének biztosítása és a katonai exportra termelő magyar gyártók és szolgáltatók piaci megítélésének, termékei elfogadásának feltétele és folyamata.

A szövetségi minőségbiztosítás a tagországoknál kifejlesztett és működtetett nemzeti (kormányzati) rendszerre támaszkodik. Ebből kiindulva viszont megköveteli a nemzeti minőségbiztosítási rendszerek NATO kompatibilitását.

Nemzetközi beszerzések katonai minőségbiztosításának szabályozására a NATO tagországokban normatív dokumentum sorozatot (AQAP-kat) alkalmaznak abból a célból, hogy egységes feltételek előírásával segítsék egyrészt a NATO tagállamok kormányzati szintjén, másrészt a polgári és katonai szervezetek közötti kapcsolat kialakítását és bizalom erősítését egymás munkája iránt.

A nemzetközi együttműködés minőségügyi területét NATO államok által ratifikált Szabványosítási Megállapodás (STANAG sorozat) szabályozza. Ezek közül kiemelt jelentőségű a nemzeti katonai minőségbiztosítás kölcsönös elfogadásával foglalkozó STANAG 4107 számú NATO szabvány.

Magyar nemzeti szabványként való kiadásának és egyúttal ratifikálásának előkészítése folyamatban van.

A NATO a fenti normatívákkal a követelmények azonos értelmezését teszi lehetővé a szállító és beszerző ország között. Szabályozott mechanizmuson keresztül működteti azokat a minőségbiztosítási szolgáltatásokat, amelyek egyik NATO ország kormányzati (katonai) szervei nyújtanak a másik ország számára. Az átdolgozás alatt álló AQAP 170 támogatja a STANAG 4107-et, úgy, hogy megbízások és feladatok másik országba történő delegálásának feltételeit hangolja össze. A minőség-felügyeleti gyakorlat összehangolása biztosítja a megrendelő országot arról, hogy a beszerzett termékének katonai minősége kívánt szintű ellenőrzés mellett lesz garantálva.

"Az Állami Minőségbiztosítás kölcsönös elfogadása és a szövetségi Minőségbiztosítási Közlemények (AQAP) használata" című Egyezmény szerint Minőségbiztosítási szolgáltatásokat a szállító országban lévő **Kormányzati Hatóság** köteles ellátni akkor, ha ezek az AQAP követelmények bedolgozásra kerülnek a szerződésbe.

A STANAG-ot nem azért hozták létre, hogy korlátozzák a két vagy többoldalú megállapodásokat, hanem arra az esetre, amikor a termékkel vagy szolgáltatóval kapcsolatos kockázatát akarja csökkenteni a megrendelő ország.

Az új STANAG előírásai a Kormányzati (katonai) Minőségbiztosítás az alábbi főbb területeket foglalják magukban:

- a biztonságos értékeléshez szükséges feltételek megjelölését,
- a megfelelőség tanúsítását,
- a megbízó képviselőjének részvételét és illetékességét,
- az eltérési engedélyeket és felmentési kérelmek ügyrendjét,
- a kiszállítás engedélyezését,
- a szolgáltatási kötelezettségeket és díjazását.

A NATO *"Szövetségi követelmények alkalmazása az ipari minőségbiztosítási rendszerekre"* (AQAP) tartalmú dokumentumok jelenleg igen szűk körben ismertek, holott valamikor ezeknek az elődjei képezték az ISO minőségügyi szabványok alapjait.

A NATO Szövetségi Minőségbiztosítási Közlemények legújabb sorozata hivatkozik az ISO szabványelőírásokra és csupán a katonai kiegészítő követelményeket részletezi. A kiegészítések elsősorban a megrendelő hatáskörére, ellenőrzési, vizsgálati és felügyeleti rendjére vonatkoznak. Példaként egy modul kiválasztásával a szolgáltatásra, gyártásra vonatkozó polgári szabvány fejezetek és a katonai AQAP előírások összefüggéseit a keresztreferencia mátrix mutatja be.

A NATO tagállamaiban és más fejlettebb gazdaságú országban azon vállalatok számára, amelyek hadiipari szállításokra pályáztak, vagy amelyek beszállítóivá akartak válni hadiipari vállalatoknak a **Védelmi Minisztériumok** olyan rendszert működtettek, ahol mind polgári szabványelőírások, mind katonai követelmények szerint értékelték és vették nyilvántartásba őket.

Amikor Európában minden ország katonai költségvetése csökken, különösen fontos kérdésként kezelendő az áruk, a védelmi célú termékek megbízhatósága. A megbízhatóságot ugyanolyan fontosnak kell tekinteni, mint bármelyik működési paramétert, és minden egyes projektben ugyanolyan fontos tényezőnek kell értékelni, mint a költséget, az adott termék előállítását, vagy az adott projekt időtervét.

A még megbízhatóbb berendezések beszerzésének kulcstényezője a szabványok harmonizációja. A NATO koncepciója az, hogy a katonai és a polgári szabványokat közelítsék egymáshoz. Ez sok egyéb mellett törvényszerűen a költségek csökkentését fogja eredményezni. Előnyben részesítik a védelmi berendezések beszerzésénél azokat a szállítókat, amelyek nemzetközi, ISO szabványoknak felelnek meg, de ezen túlmenően megkövetelik a speciális védelmi szabványok és normatívák szerinti rendszer működtetését. Megállapították ugyanakkor, hogy egyetlen nemzetközi szabványosító szervezet sem tudott olyan szabványokat kialakítani, amelyek teljes mértékben kielégítenék a NATO megbízhatósági és karbantarthatósági igényeit, illetve katonai vonatkozású követelményeit.

Ez készítette a NATO minőségügyi szervezetét arra, hogy valamennyi tagország számára alkalmas szabványokat készítsen. Így született meg a Szövetségesek Megbízhatósági és Karbantarthatósági Követelményei című ARMP sorozat, és ezzel egyidőben a "Nemzetek megállapodása az ARMP alkalmazására közös projektek során, valamint kötelezettségek azok vállalására a nemzeti keretekben folyó védelmi anyag beszerzésekben" című STANAG szabvány.

A szabványok célja, meghatározni a megbízhatósági és karbantarthatósági követelményeket. Elsődlegesen szerződéses követelményeket jelentenek a fejlesztéssel, gyártással foglalkozó szervezetek irányában, de ugyanúgy jelentőségük van a kormányzati szervek projektjeiben való követelmény támasztáskor. A szabványok hatékonyan jelenítik meg azt az értékes közös tapasztalatot, amit a kapcsolódó területeken felhalmoztak sok év alatt, valamint nagyszámú projektből leszűrtek.

2.) A védelmi ipar helyzetének értékelése minőségügyi szempontok szerint

A katonai minőségbiztosítás legfontosabb célja a veszteségek hatékony módszerekkel való megelőzése és elkerülése, ezért a termék minőségét a gyártásbavételt megelőzően, de mindenképpen a szállítás előtt kell biztosítani. A követelmények szigorúsági foka az ellenőrzés terjedelme és mélysége a gyártó, vagy szolgáltató minőségbiztosítási rendszerének színvonalától függ.

Nyilvánvaló, hogy egy tanúsított rendszert működtető gazdálkodó egység lényegesen nagyobb valószínűséggel állít elő kifogástalan terméket, ezért nincs szükség a gyártás, vagy szolgáltatás minden fázisának hagyományos részletességű ellenőrzésére. A minőségbiztosításnak ez a módszere jelentősen csökkenti ugyanazon minőség elérésének olyan költségeit, amelyet a megrendelő kockázatának minimalizálására kénytelen fordítani.

A tanúsított rendszer nem kisebb mértékű előnyt jelent az ajánlattevő számára úgyszintén, mivel minden nehézség nélkül tud eleget tenni az ajánlatkérő követelményeinek, mind a jelentkezés, mind pedig a teljesítés időszakában.

Első ütemben a tanúsítást igénylő szervezetek a HM EI, a HM Arzenál, a HM Currus és a HM Armcom részvénytársaságok voltak.

A HM alapítású részvénytársaságok után sorra jelentkeztek tanúsításra haditechnikai eszközök gyártását katonai vonatkozású szolgáltatást végző gazdasági szervezetek.

A folyamat eredményeként építették ki és tanúsították katonai minőségügyi rendszerüket:

MFS Lőszergyártó Kft.

TÜVATI Vagyonvédelmi Rt.

SPEKON GmbH Ejtőernyő gyártó üzeme

SALKON Konfekcióipari Rt.

ARNITEL Rádiótechnikai Ipari és Kereskedelmi Kft.

Radiant Rt.

ERICSSON Távközlési Rt.

LNK Kft.

Felkészülésüket követően tanúsítási eljárás lefolytatását kérték:

TKI Távközlési Kutató Intézet Rt.

Mechanikai Művek Rt.

Győri Rába Rt. Teherautó Gyára

UNION PLUSZ Kft.

CIVIL Biztonsági Szolgálat Személy és Vagyonvédelmi Kft.

VOLÁNPACK Rt.

Megítélésem szerint az itt ismertetett gazdasági szervezeteknél jóval nagyobb azoknak a cégeknek a száma, amelyek szervezett és szabályozott tevékenységükből adódóan képesek és alkalmasak a NATO követelmények teljesítésére.

Ezek közé sorolom a Dunai Repülőgépgyár Rt-t, a FÉG Kft-t, A NICE FIOCHI Kft-t, a MOM Kft-t, a GAMMA Műszaki Rt-t, a Szegedi Ruhagyár Rt-t és még lehetne folytatni a gyártók és szolgáltatók hosszú listájával.

Szeretnék utalni a HM BH, a HM HTI, a BM OKFI részéről kialakított szerződéses kapcsolatokra, amelyek tapasztalata szerint közel száz cég bizonyította felkészültségét és teljesítőképességét.

3.) Tapasztalatok és következtetések

1.) A hazai hadiipari tevékenységet folytató gyártó és kereskedelmi vállalatok NATO tagságunkból adódóan új erőpróba előtt állnak. Ahhoz, hogy ne kerüljenek teljesen kiszolgáltatott és alárendelt helyzetbe bizonyítaniuk kell versenyképességüket gazdasági, műszaki és minőségügyi területeken. Bizonyítaniuk kell technológiai színvonalukat, szervezett és szabályozott működésüket a termékek és szolgáltatások megfelelőségét a teljesítés minden fázisában.

Bizonyítaniuk kell a nemzeti és nemzetközi katonai minőségügyi követelmények ismeretét és betartását.

A bizonyítékok történhetnek önértékeléssel, második fél által igazolt referenciákkal és harmadik fél tanúsítványával. Ezek elfogadásának módját NATO tagországokként különböző súllyal és szempontok szerint veszik figyelembe.

2.) A legtöbb országban bár előnyösnek tartják, így akceptálják a polgári minőségügyi rendszer megfelelőségét igazoló tanúsítványt, azonban nem fogadják el feltétel nélkül, ezért minden új szállítónál megvizsgálják a katonai szerződés teljesítésére való felkészültséget és alkalmasságot.

Az ISO 9001, vagy ISO 9002 szabvány szerinti rendszertanúsítással rendelkező vállalatok az alábbi okokkal magyarázhatók:

- * A szabvány előírások nem tartalmazzák a hadiiparra jellemző sajátosságok értelmezését, ezáltal nem teszik lehetővé a többlet követelmények kielégítésének értékelését.

- Erősen megkérdőjelezhető a polgári tanúsító szervezetek objektivitása és szakszerűsége a hadiipari minőségrendszerek tanúsításánál, amikor kevés kivételtől eltekintve a tanúsító nem rendelkezik katonai, haditechnikai ismeretekkel, auditorai nem értékelhetik a minősített dokumentációkat és nem juthatnak be zárt gyártási és raktározási területekre.
- A polgári tanúsítások során nem kerülnek vizsgálat alá azok a katonai szempontok, amelyek a technológiai színvonal elfogadhatóságát, konfiguráció irányítást a gazdasági stabilitást, a jogszabályoknak megfelelő működést, hatósági engedélyek meglétét a felügyeletet, ellenőrzéseket és igazolások feltételeinek biztosítását foglalják magukban.

A NATO tagországokban katonai megrendelésekre csak azok a szállítók számíthatnak, akik a katonai normatív követelményeknek megfelelnek és ez a megfelelés a vevő számára a NATO elvek és egyezmények rendje szerint igazolást kap.

3.) A haditechnikai eszközök fejlesztésével, gyártásával, szolgáltatásával foglalkozó vállalatoknak, HM, BM, MH szállítóinak többsége (70%) működtet polgári szabványkövetelmények szerint tanúsított minőségügyi rendszert.

A NATO minőségbiztosítási követelményeinek megfelelő katonai minőségügyi rendszert tizenkét vállalat fejlesztett ki és tanúsított. A rendszer építését hat vállalat kezdte el és információim szerint további nyolc-tíz cég szándékozik még ebben az évben bevezetni a dokumentált katonai minőségügyi rendszert.

A tervek és szándékok megvalósítása esetén szállítóink mintegy 25%-a fog a közeljövőben NATO minőségbiztosítási követelményeknek megfelelni.

Figyelembe véve NATO tagságunk kezdeti időszakát, akkor még elégedettek is lehetünk, mert ez nem rossz eredmény. Más megítélést kap azonban a helyzetértékelés, ha összehasonlítjuk a minősített szállítók

arányát a **Francia Kormányzati Minőségbiztosítási Hatóság (DGA)** adataival, amely szerint központi beszerzéseknél csak minősített szállítót foglalkoztatnak. *Ez azt jelenti, hogy ezt az arányt nagyon rövid idő alatt nálunk is többszörösére kell növelni.*

A késlekedést két rendkívül jelentős tényező miatt nem szabad megengednünk.

- A magyar hadiiparról kialakított NATO vélemény és megítélés nagyban függ attól, hogy milyen arányban, mennyire szervezett, szabályozott és elismert szinten képes integrálódni a NATO szállítók körébe.
- Különösen a bővítés kezdetén szükséges bizonyítanunk képességünket és alkalmasságunkat, nem elveszítve ennek hiányában egyetlen katonai megrendelés lehetőségét sem.

4.) Véleményem szerint a magyar hadiipari tevékenységet folytató vállalatok részére export megrendelés kiadását három követelmény határozza meg.

a.) Import katonai beszerzésekhez kötött ellentételezések teljesítése esetén. Ez elsősorban a haderő fejlesztéssel összefüggő nemzetközi tenderekhez kapcsolódik és főleg a döntés előkészítés időszakában, a kedvező elbírálás érdekében fogják alkalmazni.

b.) Alvállalkozó és beszállító foglalkoztatása esetén, amikor a katonai megrendelést megszerző külföldi fővállalkozó kedvező gazdasági konstrukció mellett, megfelelő minőségben gyártó magyar céggel köt kooperációs szerződést.

c.) Fővállalkozóként való foglalkoztatás esetén, amikor szolgáltatások (javítási, karbantartási, üzemeltetési feladatok ellátásához) igénybevételeire van szükség, továbbá nem összetett, viszonylag homogén gyártástechnológiával előállítható fegyverzeti eszközöket elektronikai berendezéseket stb. magyar vállalatok előnyös áron és megfelelő minőségben képesek szállítani.

A közelmúltban mindhárom esetre vannak példák. Az esetek igazolták, hogy a megrendelés kiadását megelőzően kivétel nélkül sor került a magyar szállító fél előminősítésére. A szállító jelölt teljesítőképességét, a termék gyártás megfelelőségét többségben a megrendelő saját maga állapította meg helyszíni szemlével. Mindezek mellett tapasztalható volt, hogy az előminősítési eljárás mélységét és terjedelmét, a szállító jelölt értékelését alapvetően és elsődlegesen határozta meg a katonai minőségügyi rendszerének működtetése.

5.) A katonai minőségügyi rendszer viszonylag alacsony számú kiépítése, működtetése és tanúsíttósága három fő okra vezethető vissza.

a.) Nem ismerik a NATO és a hazai katonai minőségbiztosítási követelményeket. Még kevésbé tájékozottak a követelmények fokozatairól, a felkészítés lehetőségeiről, a rendszer működtetésének előnyeiről.

b.) A hadiipari gyártással, szolgáltatással foglalkozó gazdálkodó szervezetek döntő többségének gazdasági, pénzügyi helyzete nem teszi lehetővé a rendszer kiépítésével, tanúsítással és működtetéssel járó költségek finanszírozását. A katonai minőségügyi rendszer létrehozásához és tanúsított bevezetéséhez kapcsolódó kiadások az alapot képező ISO 900X modell hasonló jellegű költségeinek 40-50%-át jelenti.

c.) A hazai szállítók addig nem voltak különösebben érdekelve a minőségügyi rendszer kiépítésében. Az MH, HM és BM korábbi megrendeléseik nem tartalmazták ezeket a követelményeket, miután a hagyományosan működő katonai felügyelet, ellenőrzés és igazolás megfelelő garanciát nyújtott a termékek minőségének eléréséhez. A katonai minőségbiztosítás NATO elveinek és gyakorlatának alkalmazása a helyettesítést és egyúttal a felelősség megosztását már nem teszik lehetővé.

A szállító még ajánlattételével egyidőben lesz köteles bizonyítani teljesítőképességét, termékei megfelelőségét, a belső minőségügyi rendszerének bemutatásával.

6.) Végül feltétlenül szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a hadiipari szféra ezen a területen is magára maradt.

- Nem kapott részletes, szakszerű tájékoztatást vállalati szintű felkészülésükhöz a NATO csatlakozásunkból adódó feladatokról, feltételekről és követelményekről. Néhány szervezet, mint a Magyar Minőség Társaság, Ipari és Kereskedelmi Kamara törekedett fórumot adni tagságuk részére azonban e témakörhöz tartozó rövid előadások kis terjedelme miatt nem eredményezhetett jelentős javulást.
- Nem kapott sem szakmai, sem anyagi támogatást a versenyképességének javításához szükséges katonai minőségügyi rendszerek kiépítésével járó kiadásokra. Az OMFB pályázat kiírásainak témakörei többszöri kezdeményezés ellenére sem tartalmazza az ISO 900X, ISO 14001 szabvány és QS 9000 normatívák mellett az AQAP követelmények teljesítésének támogatási lehetőségeit.

A haditechnikai eszközök, hadfelszerelési anyagok beszerzéseierő felelős HM, MH és BM központi szervezetei között nem alakult ki hatékony együttműködés. A két minisztérium közösen is elég szerény megrendeléseinek elkülönítése, külön szállítói rendszer működtetése komoly veszteséget okoz mind a gyártóknál, mind a megrendelőknél. **A sok közül mindössze két példát hozok fel az együttműködés hiányából származó károk bemutatására.**

1) A HM és BM kézigránát beszerzése több hónapos eltéréssel történt, ezért a sorozatgyártást kétszer kellett indítani, a vizsgálatokat külön-külön kellett sorozatonként elvégezni. Mindkét megrendelő, illetve gyártó vesztesége a leszállított termék értékének mintegy 20%-a volt. Hasonló eseteket lehetne sorolni szinte minden egyes azonos alkalmazású, felhasználású termékek beszerzéseire is.

2) A HM és BM sok területen nem ugyanazokat a hazai és külföldi szállítókat foglalkoztatja, ezért nem alakulhat ki még ebben a viszonylag zárt, speciális piaci környezetben sem egységes feltételeknek megfelelő, stabil szállítási rendszer. Ez a széttagoltság a HM és BM részére egyértelmű többlet kiadásokat, a szállítók részére pedig piac és érték veszteséget okoz.

Javaslatok

Az OMFB által kezdeményezett tanulmányok elkészítését rendkívül időszerűnek, hasznosnak és a helyzetértékelésekből származó tényadatok segítségével komplex feladatkörök meghatározásához nélkülözhetetlennek tartom. Mindezek mellett a kezdeményezések csak akkor érik el céljukat, ha a következtetések, illetve javaslatok összefüggéseiben feldolgozásra és értékelésre kerülnek és a lehetőségek szerint felelős intézkedések történnek a fejlődés irányába.

1.) A hadiiparunknak a NATO szállítói és beszállítói feladatokra való felkészítése az ismeretterjesztéssel és képzéssel kezdődik.

Az ismeretterjesztéshez alacsony részvételi díjjal fórumokat kell biztosítani és tudatosan kialakított körökben tájékoztatást kell adni.

A szervezetszerű képzéshez 40, 80 és 170 órás modul rendszerben célszerű tanfolyamot indítani.

A képzés felépítése hasonló a NATO országok katonai minőségügyi szakértő oktatási rendszeréhez. A tanfolyamok hallgatóit a HM, MH, BM állományából és a gazdasági szervezetek katonai minőségügyi rendszer működéséért felelős személyekből kell és lehet kijelölni.

2.) A szállítók NATO követelményeken alapuló minőségrendszer kiépítése működtetése legyen hasonlóképpen támogatva mint az autóipari beszállítók QS 9000 rendszere.

Ez a támogatási összeg szervezetenként átlag 0,5-0,7 MFt-ot összességében, a következő két-három évben 40-50 pályázóval számolva 20-35 MFt-ra tervezhető.

A pályázati lehetőség az anyagi támogatáson túlmenően komoly piaci elismerést és szakmai értéket is jelent.

3.) A GM, HM, BM képviselőinek részvételével célszerű létrehozni egy együttműködő csoportot, vagy ad-hoc bizottságot, amely a tárgyévre

tervezett azonos típusú beszerzéseket koordinálja és egyezteti, továbbá kölcsönös tájékoztatást ad a potenciális szállítókról, azok teljesítőképességeiről. A szállítókra vonatkozó értékeléseket, tanúsítványokat elfogadják, terjesztik és külföldi kapcsolataiknál felhasználják.

4.) Ki kell alakítani azt a jogszabályi környezetet amely a katonai minőségügy intézményrendszerének egységes kialakításához, szervezet-szerű működéséhez szükséges. A jogszabály megteremti a feltételt a nemzeti katonai és polgári minőségügyi szervezetek együttműködéséhez a NATO országokkal a Kormányzati Minőségbiztosítás kölcsönös elfogadása tárgyában kötendő Megállapodások végrehajtásához.

Megjegyzem, hogy a jogszabály és intézkedés a HM feladata, ezért a cikk témájának komplexitásához ez is hozzátartozik.

Az eddigieket összefoglalva: a nemzetgazdaságban jelen vannak azok a gazdasági egységek és erőforrások, amelyek a hadiipari, haditechnikai eszköz gyártásának követelményrendszerét jól elsajátították és alkalmazták. NATO tagságunkból adódóan bevezetésre kerülő NATO minőségbiztosítási normatívák véleményem szerint nem tartalmaznak olyan többlet követelményt, amelynek a szaktárcák támogatásával ne tudnának megfelelni a hadiipari gyártást folytató, szolgáltatást végző hazai és export szállításra pályázó magyar vállalatok.

Szabvány - Követelmények

ISO 9004-2	ISO 9002	AQAP 130	EGYÉB
5.2.1, 5.2.2, 5.2.3	4.1.1		
5.2.4	4.1.2.1	II. fejezet + köv.	
5.3.2.1, 5.3.3, 5.3.2.3	4.1.2.2	II. fejezet + köv.	
5.2.4/3. bek.	4.1.2.3	II. fejezet + köv.	
5.2.5	4.1.3	II. fejezet + köv.	
5.4.1	4.2.1	II. fejezet + köv.	
5.4.3.1/a, c	4.2.2		ISO 10013
6.1, 6.2.1-6.2.4.2, 6.2.5-6.2.5.8, 5.4.3.1/b	4.2.3		ISO 10005
Ø	4.3.2		
+ 5.5.2	4.3.3		
	4.3.4		
	4.4		
5.4.3.2	4.5.1		
	4.5.2		
	4.5.3		
	4.6.1	III. fejezet 2.	
	4.6.2		
	4.6.3		
	4.6.4		
6.2.4.6	4.7	II. fejezet + köv.	
6.2.4.5	4.8		
	4.9		
	4.10	II. fejezet + köv.	
6.3.6	4.11	II. fejezet + köv.	ISO 10012-1
6.3.4	4.12		
6.3.5	4.13	II. fejezet + köv.	
6.4.1, 6.4.2, 6.4.4	4.14		
Ø	4.15		
5.4.3.1/d	4.16	II. fejezet + köv.	
5.4.4	4.17		
5.3.2.2	4.18	II. fejezet + köv.	
5.5	4.19		
6.4.3	4.20		

További NATO követelmény		
Konfiguráció irányítás	AQAP - 130 III. fejezet 1.	ISO 1007 STANAG 4427
Katonai minőségbiztosítás támogatása	AQAP - 130 III. fejezet 3.	ACMP 1-7